

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Протокол № 15 від 01 березня 2023 року
Завідувач кафедри Кузнєцова Н. В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи підприємництва в галузі освіти

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

П.І.Б. викладача	Костенко Ростислав Валерійович
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Контактні дані викладача	E-mail: kostenko305@ukr.net т. моб. 098-507-69-07
Консультації	Четвер 14.00-16.00

2023 – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
			1-й
		<i>Семестр</i>	
			2-й
		<i>Лекції</i>	
			6 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
			4 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
	110 год.		
Форма підсумкового контролю: залік			

2. Анотація до курсу

Програма освітнього компоненту «Основи підприємництва у галузі освіти» ставить за мету формування у здобувачів вищої освіти підприємницької компетентності та знань з основ підприємницької діяльності та її особливостей у галузі освіти.

Завданнями дисципліни є: вивчення теоретичних та правових засад здійснення підприємницької діяльності; набуття здобувачами вищої освіти знань з управління та регулювання підприємницької діяльності у галузі освіти; формування у здобувачів вищої освіти знань про поняття та характерні риси підприємства як основної організаційної структури підприємницької діяльності; формування у здобувачів вищої освіти здатності до управління та зменшення підприємницького ризику під час управління підприємством у галузі освіти.

Переваги: програма базується на новітніх досягненнях економічної науки та сучасних здобутках національного та зарубіжного досвіду управління.

3. Технологічна карта дисципліни

Тема	Зміст	Завдання	Контроль
Змістовий модуль 1. Вступ до підприємництва у галузі освіти			
Тема 1. Сутність підприємництва та теоретичні засади його функціонування	Сутність підприємництва та історичні аспекти його розвитку. Економічна основа підприємництва та його функції. Передумови, принципи та рушійні сили підприємництва. Основні форми організації суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво. Види та функції ринку.	Конспектування, підготовка до виступу	Перевірка конспекту та виконаного завдання
Тема 2. Ризики та конкуренція у підприємстві.	Сутність підприємницького ризику, їх види та методи оцінки. Особливості ризик-менеджменту. Сутність, основні види та функції конкуренції. Роль конкуренції у підприємстві та її державне регулювання.	Пошуково-дослідне та аналітичне завдання	Перевірка конспекту та виконаного завдання
Тема 3. Етичні та юридичні аспекти підприємства у галузі освіти. Соціальна відповідальність у бізнесі.	Підприємницька етика. Підприємницька культура у галузі освіти. Діловий етикет у закладах освіти. Юридична та соціальна відповідальність в освітньому бізнесі. Права, обов'язки та відповідальність підприємця.	Аналітичне завдання, конспектування	Перевірка конспекту та виконаного завдання
Тема 4. Види та сфери підприємницької діяльності, основні форми організації підприємства.	Приватне, колективне та державне підприємство. Види та сфери підприємницької діяльності. Особливості підприємницької діяльності у галузі освіти. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності: одноосібне володіння, партнерство, корпорація. Інноваційне підприємництво. Венчурний бізнес. Мале підприємництво, його функції та економічна сутність. Міжнародне підприємництво.	Класифікація, конспектування	Перевірка конспекту та виконаного завдання
Тема 5. Мотивація у підприємницькій діяльності у галузі освіти	Формування ефективної мотивації праці педагогічних та науково-педагогічних працівників. Управління оплатою праці на підприємствах освітньої галузі. Механізм реалізації підприємницьких інтересів у галузі освіти.	Аналіз, співставлення теоретичних положень	Перевірка конспекту та виконаного завдання
Змістовий модуль 2. Організація та економіка підприємництва у галузі освіти			

Тема 6. Механізм генерування підприємницької ідеї у галузі освіти та маркетинг освітніх послуг.	Зміст підприємницької ідеї та етапи її реалізації. Проведення маркетингового дослідження на ринку освітніх послуг. Система «Потреба-Товар-Ринок». Вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності у галузі освіти. Організація маркетингу для просування освітніх послуг на ринок. Реклама в маркетинговій діяльності закладу освіти.	Конспектування.	Перевірка конспекту та виконаного завдання
Тема 7. Технологія створення власної справи та організація підприємницької діяльності у галузі освіти.	Суб'єкти підприємницької діяльності у галузі освіти. Ліцензування підприємницької діяльності у галузі освіти. Засновницькі документи. Статутний фонд. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва у галузі освіти. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності та її припинення.	Аналіз, підготовка усної доповіді, конспектування	Презентація, захист, усна монологічна відповідь Перевірка конспекту та виконаного завдання
Тема 8. Планування підприємницької діяльності у галузі освіти.	Сутність та специфіка планування підприємницької діяльності у педагогічних системах. Організація планування. Бізнес-планування у приватному закладі освіти.	Порівняльно-аналітичне завдання, конспектування	Перевірка конспекту та виконаного завдання
Тема 9. Менеджмент підприємницької діяльності у галузі освіти та її фінансове забезпечення.	Роль менеджменту у підприємницькій діяльності у галузі освіти. Дія системи підприємницького управління у педагогічних системах. Основи організації фінансів підприємств освітньої галузі. Фінансова діяльність у підприємницькому управлінні. Зміст управління фінансами підприємств освітньої галузі.	Конспектування	Перевірка конспекту
Змістовий модуль 3. Академічне підприємництво			
Тема 10. Академічне підприємництво у сучасній світовій системі	Підприємницький університет. Підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти на ринку освітніх послуг. Маркетингова діяльність закладів вищої освіти. Академічний капіталізм та утворення підприємницьких закладів вищої освіти.	Пошукове завдання, аналіз, конспектування	Перевірка конспекту та виконаного завдання

вищої освіти			
Тема 11. Фінансові аспекти діяльності підприємницьких університетів.	Приклади фінансування університетської освіти у розвинутих капіталістичних країнах. Джерела фінансування закладів вищої освіти. Внутрішня університетська фінансова автономія. Прибуткові і безприбуткові заклади вищої освіти. Освітні корпорації. Акціонерні компанії. Стипендії, гранти і програми у вищій освіті деяких країн Європейського Союзу та США.	Конспектування Аналіз, підготовка усної доповіді	Перевірка конспекту та виконаного завдання Захист доповіді, презентація, монологічна усна відповідь, фронтальне усне опитування
Тема 12. Академічний капіталізм	Сутність академічного капіталізму. Передумови виникнення академічного капіталізму. Типи підприємницьких закладів вищої освіти. Удосконалення фінансування закладів вищої освіти шляхом впровадження академічного підприємництва.	Аналіз, конспектування	Перевірка конспекту та виконаного завдання

4. Політика курсу

Для забезпечення ефективного засвоєння навчального матеріалу з дисципліни «Основи підприємництва у галузі освіти» до здобувача вищої освіти висуваються такі вимоги. Відвідування всіх навчальних занять з дисципліни є обов'язковим.

Під час лекційних занять від здобувача вищої освіти вимагається уважно слухати викладача та конспектувати основні положення теми, брати участь у дискусіях, пошуково-дослідницькій діяльності.

На семінарських заняттях проводиться обговорення практичної сторони тем дисципліни. До кожного семінарського заняття здобувачі вищої освіти повинні сумлінно готуватися: вивчати навчальний матеріал за темою семінарського заняття відповідно до навчально-тематичного плану дисципліни, готувати виступи та презентації. Під час проведення семінарського заняття здобувачі вищої освіти повинні брати активну участь в обговоренні теми, виступати з доповідями, відповідати на питання викладача

та своїх одногрупників, брати активну участь у всіх видах навчальної діяльності, організованої викладачем.

Самостійна робота студентів передбачає самостійне вивчення тем і питань дисципліни, визначених викладачем, підготовку з цих тем доповідей для виступів на семінарських заняттях, конспектування навчального матеріалу за темами відведеними для самостійного вивчення.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. Від здобувачів вищої освіти вимагається участь у всіх контрольних заходах з дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять у процесі обговорення тем і питань дисципліни, виступів з доповідями, а також під час перевірки конспекту та виконаного завдання. Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового заліку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти під час виконання самостійної роботи, підготовки усних доповідей, презентацій, участі у контрольних заходах повинен дотримуватись принципів академічної доброчесності, не допускати академічний плагіат. Списування під час виконання самостійних робіт та під час заліку заборонені.

Політика щодо дедлайнів та перескладань. Перескладання академічних заборгованостей відбувається за наявності поважних причин.

Курси неформальної освіти, які можуть бути зараховані у межах вивчення дисципліни:

1. Курс «Як будувати бізнес онлайн» на платформі «Prometheus» : https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+CXID101+2021_T1
2. Курс «Як діяти далі: Бізнесу про сталий розвиток» на платформі «Prometheus»: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+SDB101+2020_T2

Зазначені курси можуть бути зараховані у межах вивчення теми дисципліни «Сутність підприємництва та теоретичні засади його функціонування» у обсязі 4 годин.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

5.1. Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
			Здобувач вищої освіти	
2...5	1...100	F...A		
5	90 ... 100	A	Здобувач освіти виявив всебічні, систематичні й глибокі знання з питань історії менеджменту, володіє термінологією з історії менеджменту; розуміє сутність основних понять, явищ, процесів, законів, закономірностей та принципів менеджменту, проявив творчі здібності в розумінні, логічному, стислому і ясному трактуванні навчального матеріалу.	Здобувач освіти вільно орієнтується в матеріалах модулів. Здійснює аналіз джерельної бази з історії менеджменту. Використовує додаткові літературні джерела з історії менеджменту. Активно приймає участь у дискусіях. Вміє обґрунтувати і довести власну точку зору. Виконує всі практичні завдання самостійно, творчо, у повному обсязі.
4	75 ... 89	C ... B	Здобувач освіти виявив загалом добрі знання навчального матеріалу з питань історії менеджменту, що передбачені програмою, але допустив не суттєві помилки; засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою; здатний до самостійного використання та поповнення надбаних знань у процесі подальшої роботи.	Завдання самостійної роботи виконано, але без творчого підходу. Висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до подальшої практичної роботи. Здобувач освіти впевнений у власних висновках, але вони потребують уточнення.

				Практичні завдання виконані самостійно, але без творчого підходу. Приймає активну участь у дискусіях.
3	60 ... 74	E ... D	Здобувач освіти виявив базові знання основного навчального матеріалу з історії менеджменту, необхідні для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконав завдання, передбачені програмою дисципліни; ознайомився з основною літературою, рекомендованою програмою; допустив помилки у відповідях на запитання при виконанні завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал.	Завдання виконує стандартно. Здобувач освіти невпевнений у власних висновках. Задовільно орієнтується в матеріалі дисципліни, а також у проблемі, поставленій у завданні, відповідь розкрито неповністю є недоліки.
2	35 ... 59	FX	Здобувач освіти має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу курсу; допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.	Виконує частину завдання за допомогою викладача.
2	1 ... 34	F	Здобувач освіти не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

5.2. Критерії оцінювання за різними видами робіт

Вид роботи	Бали	Критерії
Виконання навчально-дослідних завдань в межах самостійної роботи (підготовка наукових доповідей з питань дисципліни, винесених для обговорення на семінарських заняттях)	0	Здобувач не виконує навчально-дослідних завдань (не готує наукові доповіді з питань дисципліни)
	1-2	Здобувач виконує завдання формально, використовуючи стандартні фрази з навчальної та наукової літератури, не проявляє творчості, не висловлює власних думок, не робить висновки.
	3-4	Здобувач творчо підходить до виконання завдання, висловлює у підготовленій доповіді власні думки на підставі опрацьованих наукових джерел, коректно цитує вчених, у повному обсязі розкриває сутність та зміст питання, що досліджується, робить висновки. Підготовлена доповідь відповідає всім вимогам щодо академічної доброчесності, повноти та правильності теоретичного та практичного змісту.
Семінарські заняття (виступи та обговорення наукових доповідей, активність у процесі обговорення питань з тем дисципліни під час семінарських	0	Здобувач не проявляє активності під час семінарського заняття, лише спостерігає за роботою інших.
	1-5	Здобувач не виступає з науковою доповіддю, але бере активну участь

занять, відповіді на питання викладача під час усного опитування)		в обговоренні питань, які розглядаються під час семінарського заняття, висловлює свою думку, ставить питання іншим здобувачам після їх виступів, доповнює, уточнює їх за необхідності, відповідає на питання викладача під час усного опитування, але може припускати незначні помилки.
	6-7	Здобувач виступає з підготовленою науковою доповіддю, правильно відповідає на всі питання, поставлені викладачем та іншими здобувачами, бере активну участь в обговоренні питань, які розглядаються під час семінарського заняття, висловлює свою думку, ставить питання іншим здобувачам після їх виступів, доповнює, уточнює їх за необхідності, правильно відповідає на всі питання, поставлені викладачем під час усного опитування.
Виконання самостійної роботи (самостійне вивчення та конспектування питань, винесених на самостійне опрацювання)	0	Здобувач не виконує самостійну роботу.
	1	Здобувач вивчив всі питання, винесені на самостійне вивчення, але не всі з них законспектував. Припускає деякі помилки під час

		поточного контролю з питань, що виносились на самостійне вивчення. Питання законспектовані формально, без творчого підходу.
	2-3	Здобувач творчо підійшов до виконання самостійної роботи та конспектування всіх питань, винесених на самостійне вивчення, опрацював достатню кількість рекомендованих джерел з основного списку літератури, проявив ініціативу в опрацюванні додаткових джерел. Під час поточного контролю знань з питань, винесених на самостійне вивчення, виявляє ґрунтовні знання з теорії та практики цих питань, не припускає помилок у відповідях на питання викладача.

6. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та/або періодичний контроль													
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		T8	T9	T10	T11		T12
ср	ср	ср	ср	ср	ср	ср	с	ср	ср	ср	с	ср	ср
7	7	7	7	7	7	7	8	7	7	7	8	7	7

Підсумковий контроль	Загальна підсумкова оцінка (сума балів)
0	100

7. Рекомендована література

Основна

1. Апопій В.В., Серета С.А., Шутовська Н.О. Основи підприємництва. Навчальний посібник. К: Новий світ-2000, 2021. 324 с.
2. Основи підприємництва: навчальний посібник / О. І. Ємець, – Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2012. – 147 с.
3. Бойко М. Д. Правове регулювання підприємництва в Україні [Текст]: навчально–практичний посібник / М. Д. Бойко. – К. : Атіка, 2007. – 712 с.
4. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики.– 3–те вид., стер. / З. С. Варналій. – К. : Знання, 2005. – 302 с.
5. Донець Л. І. Основи підприємництва. Навч. посіб. / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : ЦНЛ, 2006. – 320 с.
6. Захарчин Г. М. Основи підприємництва [Текст]: навчальний посібник. / Г. М. Захарчин. – К. : Знання, 2008. – 437 с. – (Вища освіта XXI століття).
7. Полянюк В.В., Круглянюк А.В. Основи підприємництва: навчальний посібник. – К.: Дакор, КНТ, 2008. – 176 с.
8. Синюра-Ростун Н. Р. Підприємництво в освіті: виклики та перспективи розвитку. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/12/264.pdf>
9. Романовський О. О. Феномен підприємництва в університетах світу: монографія / О. О. Романовський. Вінниця: Нова книга, 2012. 504 с.
10. Романовський О. О. Шляхи впровадження інновацій, підприємництва та підприємницької освіти в системі національної освіти України: монографія. Вінниця: Нова книга, 2010. 416 с.

Додаткова

1. Романовський О. О. Розвиток академічного підприємництва і підприємницьких вищих навчальних закладів в умовах глобалізації. Ефективна економіка № 11, 2015. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4491>
2. Кирилюк В.В. Академічне підприємництво в Україні: сучасний стан та проблематика [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/35463/vz_21_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Кнут А., Красовська О. Академічне підприємництво в Україні. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://labprice.ua/wp-content/uploads/2016/04/AE_in_Ukraine_ukr_4web.pdf
4. Чухрай Н. І. Академічне підприємництво за кордоном та в Україні [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12705/1/068_Akademichne%20pidpriem_448_458_714.pdf

5. Стояновський А., Чапюк О. Академічне підприємництво: особливості та проблематика. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16286/1/144_Stojanovskij_260_261_Modern_Problems.pdf
6. R.V. Kostenko, N.V. Zakharchenko, I.A. Topalova, O.V. Zakharchenko, L.S. Shatalova. Diagnostics of Formedness of System of Values of Future Economists in Professional Preparation Process. *European Research Studies Journal*. 2017. Vol. XX, Issue 4A. P. 675-683. **Scopus**
7. R.V. Kostenko, O.V. Zakharchenko, I.A. Topalova, N.V. Zakharchenko, O. Balakhonova. The innovative technologies of education in the higher economic education of Ukraine. *European Research Studies Journal*. 2018. Volume 21, Issue 1. P. 340-351. **Scopus**
8. Костенко Р.В. Інформаційний підхід та інформатизація економічної освіти менеджерів-економістів як фактор підвищення конкурентоспроможності персоналу організації. *Współpraca europejska*. № 5(24) 2017. С. 74-84. **IndexCopernicus**
9. Костенко Р.В. Діагностика сформованості лідерських здібностей та здібностей до управлінської діяльності у майбутніх фахівців. *Наука як рушійна сила ефективного розвитку держави: зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції до Дня науки (17 травня 2019 р., м. Одеса) / Міжрегіональна академія управління персоналом*. Одеський інститут. Одеса: Лерадрук, 2019. С. 14-21.
10. Костенко Р.В. Роль цінностей освітніх менеджерів у формуванні організаційної культури закладу освіти. *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: Проблеми і перспективи розвитку: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (14 травня 2021 р.)*. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. С. 27-31.
11. Костенко Р.В. Удосконалення професійної підготовки менеджерів освіти. *Матеріали XXVI Міжнародної науково-методичної конференції «Управління якістю підготовки фахівців» (22 квітня 2021 р.)*. Одеса: Одеська державна академія будівництва та архітектури, 2021. Ч.1. С. 75-76.
12. Костенко Р.В. Управлінська компетентність як складова професійної компетентності педагога. *Нове покоління вчителів для української школи: виклики і досягнення: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (30 квітня 2021 року)*. Одеса: Астропринт, 2021. С. 34-38.
13. Костенко Р.В., Богаченко М.В. Формування лідерських якостей керівника закладу загальної середньої освіти як менеджера сучасної освіти. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогіка партнерства в умовах модернізації дошкільної освіти: теорія та практика»*. Одеса, 2021. С. 146-153.
14. Костенко Р.В., Смирнова Г.А. Управління розвитком креативності сучасного менеджера освіти як педагогічна та управлінська проблема.

- Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми та перспективи розвитку: *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 травня 2022 р.)* / за заг. ред. В.В. Ягоднікової. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. С. 24-26.
15. Костенко Р.В., Жуковська О.М. Розвиток та удосконалення професійних та особистісних якостей педагогічного персоналу закладу дошкільної освіти. *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми та перспективи розвитку: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 травня 2022 р.)* / за заг. ред. В.В. Ягоднікової. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. С. 63-66.

8. Електронні інформаційні ресурси

https://www.rada.gov.ua	Верховна Рада України
www.mon.gov.ua	Міністерство освіти і науки України
http://www.osvita.ua	Освітній портал Освіта.UA
http://www.intel.com/cd/corporate/education/emea/ukr/index.htm	Intel® у сфері освіти

Наукові бібліотеки

http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
http://www.odnb.odessa.ua/	Одеська національна наукова бібліотека
http://www.biblioteka.od.ua/	Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М.С. Грушевського
https://vnmzpv.odessaedu.net/	Відділ інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»